

Datum 2016-02-18
Diarienummer Å2015-001619

Dokumenttyp
Remissvar

Miljö- och energidepartementet
103 33 STOCKHOLM

Remissvar på Europeiska kommissionens förslag COM(2015) 614/2 till meddelande om cirkulär ekonomi

Tillväxtverket arbetar för att stärka företagens konkurrenskraft. Det gör myndigheten genom att skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas. Tillväxtverket arbetar även med regelförenkling och kompetensförsörjningsfrågor. Myndigheten har uppdrag som specifikt syftar till att främja hållbar regional och näringslivsutveckling. Remissvaret är skrivet med utgångspunkt från detta.

Sammanfattande synpunkter

Tillväxtverket anser i korthet:

- Att förslag behöver utredas och utformas på ett sådant sätt att de inte innebär konkurrenshinder för mindre företag. SME-perspektivet behöver genomgående beaktas och inte bara i form av särskilda insatser mot målgruppen.
- Att det är viktigt att ha med ett branschperspektiv i det vidare arbetet då materialanvändning, produktionsprocesser, konsumentrelationer och affärsmodeller ofta är just branschspecifika.
- Att det kan krävas särskilda insatser för att säkerställa att föreslagna finansieringskällor faktiskt går till innovationer och investeringar som stöder övergång till en cirkulär ekonomi.
- Att cirkulär ekonomi innebär goda möjligheter att stärka svensk konkurrenskraft och utveckling av särskilda styrkeområden. Cirkulär ekonomi som en fråga om omställning och affärsmöjlighet bör finnas med i utformningen av insatser genom att koppla samman såväl efterfrågan som marknad.
- Att upphandlingskriterium med fördel kan tas fram i beställargrupper i dialog med näringslivet för att främja företagens (inte minst SME) deltagande i offentlig upphandling.
- Att insatser riktade mot innovation behöver kompletteras med marknadsnära insatser för att testa, sprida och implementera lösningar.

Tillväxtverkets detaljerade synpunkter

Synpunkter rörande produktion

Produktdesign

Tillväxtverket ställer sig positivt till EU-kommissionens förslag om att utveckla krav rörande produkters reparerbarhet, uppgraderbarhet, hållbarhet och förutsättningar för återvinning inom ramen för Ekodesigndirektivet. Vi anser liksom EU-kommissionen att elektronikprodukter är särskilt betydelsefulla att titta på men vill framhålla vikten av att även titta på andra produktgrupper, inte minst textil, konstruktion och byggmaterial samt livsmedel.

Tillväxtverket anser att obligatorisk produktdesign och märkning liksom utökad producentansvar är viktiga för att främja övergång till en cirkulär ekonomi. Samtidigt vill vi betona att sådana förslag behöver utredas och utformas på ett sådant sätt att de inte innebär konkurrenshinder för mindre företag.

Produktionsprocesser

Kommissionen lyfter fram behovet av branschspecifika åtgärder och förslag rörande resursanvändning, produktion av avfall samt hantering. Tillväxtverket tillstyrker användningen av branshperspektiv i utvecklingen av specifika åtgärder, inte minst på nationell nivå. Vi anser det även positivt att kommissionen särskilt lyfter fram de små och medelstora företagens behov av stöd. Vi anser att detta är viktigt för att hjälpa SMF att dra nytta av nya affärsmöjligheter, så som kommissionen lyfter fram. Vi anser därtill att det är nödvändigt att ta med ett SMF-perspektiv för att säkerställa att näringsliv och branscher i sin helhet blir mer resurseffektiva.

Kommissionen lyfter fram betydelsen av industriell symbios och innovativa industriprocesser inom vilka en industris avfall kan utgöra produktionsmaterial för en annan. Regionala aktörer, liksom kluster och företagsnätverk, har en viktig roll att spela för utvecklingen av industriell symbios. Vi välkomnar därför kommissionens förslag om att använda såväl Horizon som sammanhållningsfonderna för att stötta utvecklingen av sådana processer och kluster.

Synpunkter rörande konsumtion

Kommissionen lyfter fram tillgång till information, produktsortiment och priser samt regelverk som aspekter som påverkar konsumenters beteende och val. Tillväxtverket anser att dessa aspekter är viktiga och stöder kommissionens förslag om att förbättra produktmärkning och att uppmuntra medlemsstater att använda skatter för att bättre spegla miljökostnader. Exempel på hur man i Sverige använt skatter som ett sätt att främja miljövänliga produkter finns i form av kemikalieskatt där elektronik som inte innehåller farliga ämnen kan få skatteavdrag.

Kommissionen betonar även betydelsen av kollaborativ/delande-ekonomi och lyfter fram Horizon samt sammanhållningsfonderna som viktiga instrument för att stödja utvecklingen av nya affärs- och konsumtionsmodeller. Tillväxtverket välkomnar att kommissionen tydligt kopplar samman utbuds- och efterfrågesidan men betonar att det kommer krävas insatser, inte minst på nationell och regional nivå, för att säkerställa att de föreslagna finansieringsfonderna faktiskt nyttjas i föreslaget syfte. Vi vill också påpeka att vad det gäller delande-modeller så finns det anledning att närmare undersöka i vilken mån dessa totalt sett leder till minskad resursanvändning och klimatpåverkan. Studier (bland annat från KTH) har pekat på att olika cirkulära affärsmodeller inom vissa områden kan driva upp den totala konsumtionen.

Tillväxtverket välkomnar kommissionens förslag om att utveckla upphandlingskriterium inom ramen för Green Public Procurement och ser en möjlighet för Sverige att integrera sådana kriterier i svensk upphandling, inte minst i offentliga myndighetsövergripande ramavtal. Vi vill samtidigt betona vikten av att även öka företagets deltagande i offentlig upphandling. Att underlätta för små och medelstora företag att delta i offentlig upphandling är en viktig insats för att skapa förutsättningar för konkurrenskraftiga företag och samtidigt skapa en hemmamarknad och referensprojekt för företag som vill nå ut internationellt. En mellanväg skulle kunna vara att miljökrav tas fram i beställargrupper i en nära dialog med näringslivet. På så sätt utformas kraven så att de främjar miljön samtidigt som man beaktar företagets villkor och verklighet. Många företag anser redan idag att det är allt för komplicerat och resurskrävande att delta i offentliga upphandlingar varför tillkommande villkor kan försvåra situationen ytterligare.

Synpunkter rörande avfallshantering

Tillväxtverket anser det positivt att kommissionen betonar behovet av åtgärder för att hantera avfall från såväl hushåll, företag, industri, gruvverksamhet och byggsektorn. Vi anser att det för Sverige, som föregångsland inom avfallshantering och återvinning med framstående resultat, innebär en möjlighet att sprida svensk teknik och kunnskap inom området. Vi föreslår därför särskilda satsningar på export av svenska företags lösningar och expertis inom området.

Synpunkter på ”från avfall till resurser: stärka marknaden för sekundära råmaterial och återanvändning av vatten”

Tillväxtverket instämmer i kommissionens analys av utmaningar och behov av åtgärder för att främja användningen av sekundära råmaterial. Vi noterar att konkreta förslag på insatser ännu saknas. För att främja arbetet på nationell nivå med att analysera behov av offentligt stöd och identifiera särskilda insatser förordar vi användandet av branshperspektiv då materialanvändning, produktionsprocesser, relationen till konsument och affärsmodeller ofta är just branschspecifika.

Synpunkter på prioriterade områden

Kommissionen har identifierat plast, livsmedelsavfall, kritiska råmaterial, konstruktion samt bio-massa och biobaserade produkter som särskilt prioriterade områden att arbeta med i omställningen till en cirkulär ekonomi. Tillväxtverket instämmer i kommissionens analys men önskar en tydligare beskrivning av hur de olika områdena kopplar till varandra. Åtgärder för att främja utvecklingen av biobaserade produkter kopplar till exempel till såväl plaster som kritiska råmaterial och konstruktion som ett alternativ till existerande råvaror. Vi anser också att textilier tydligare behöver lyftas fram, och då särskilt råvarumaterial, kemikalieanvändning samt återanvändning och återvinning.

Synpunkter på innovation, investeringar och andra horisontella åtgärder

Tillväxtverket instämmer i kommissionens analys av behovet av innovation och ser positivt på att kommissionen avser utveckling av såväl teknik, processer, tjänster och affärsmodeller. Vi välkomnar därför satsningen på ett särskilt arbetsprogram för cirkulär ekonomi 2016-2017 inom ramen för Horizon. Samtidigt vill vi betona behovet av marknads- och företagsnära insatser för att sprida och implementera nya lösningar.

Kommissionen anger även sammanhållningsfonden som ett viktigt instrument. Tillväxtverket anser dock inte att cirkulär ekonomi är tillräckligt tydligt utpekat i gällande svenska programskrivningar. Vi ser därför ett behov av särskilt riktade insatser inom ramen för sammanhållningsfonderna för att säkerställa att medlen används i syftet att främja innovation och utveckling som främjar omställningen till en cirkulär ekonomi. Vi välkomnar kommissionens förslag om att stödja medlemsländernas arbete med att rikta insatser inom ramen för olika finansieringsverktyg som sammanhållningsfonden, COSME och LIFE.

Kommissionen lyfter särskilt fram de svårigheter som små och medelstora företag, inklusive samhällsentreprenörer, har att förstå och arbeta med cirkulär ekonomi. Tillväxtverket ser positivt på att kommissionen aviserar särskilda insatser för dessa grupper men vill samtidigt betona att SME-perspektivet bör finnas med i samtliga föreslagna åtgärder för att säkerställa bibehållen konkurrenskraft för dessa företag samt förbättra möjligheterna att ställa om industrier i sin helhet.

Synpunkter på uppföljning av utvecklingen mot en cirkulär ekonomi

Kommissionen har för avsikt att utveckla indikatorer för att kunna följa utvecklingen mot en cirkulär ekonomi samt för att kunna utvärdera insatser på EU- samt nationell nivå. Tillväxtverket instämmer i kommissionens synpunkt att mycket relevant data redan finns tillgänglig via Eurostat och olika scoreboards. För svensk del vill Tillväxtverket i detta sammanhang peka på det arbete inom detta område som redan utförs av forskarna på Viktoria Swedish ICT.

Förslag till ändring av direktiv på avfallsområdet

Tillväxtverket har inga synpunkter på föreslagna ändringar av direktiven på avfallsområdet.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Gunilla Nordlöf. Johanna Giorgi har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Ewa Andersson, Maria Engström, Johanna Essemyr Pauldin, Maria Evertsson, Sandra Karlsson, Anna Nyström, Karin Rydén, Minna Rydgård, enhetschef Jens Heed och avdelningschef Anna Bünger deltagit.

Gunilla Nordlöf

Johanna Giorgi